

UPUTE ZA POPUNJAVANJE OBRASCA INV - 01

Izveštajem INV-01 prikupljaju se podaci o investicijama svih pravnih osoba koje su neposredni investitori, i/ili vode nabavljena stalna sredstva u poslovnim knjigama, bez obzira da li se pravne osobe nalaze u redovnom ili probnom radu, u osnivanju, stečaju ili likvidaciji, a registrovani su na teritoriji Bosne i Hercegovine (Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska, Distrikt Brčko).

Pravne osobe kod kojih su u tijeku izvještajne godine nastale statusne promjene, trebaju popuniti izvještaj INV-01 za sljedeća razdoblja:

- a) od početka godine do trenutka statusne promjene i
- b) od trenutka statusne promjene do kraja godine.

Pravne osobe koje u tijeku izvještajne godine nisu imale investicije, popunit će samo zaglavlje obrasca sa podacima o nazivu pravne osobe, identifikacionom broju, sjedištu i šifri djelatnosti.

Obrazac INV-01 je usaglašen sa međunarodnim statističkim standardima i metodologijama, te vas molimo da prije popunjavanja obrasca pažljivo pročitate upute.

TABELA 1. IZVRŠENE ISPLATE ZA INVESTICIJE U STALNA SREDSTVA PO IZVORIMA FINANCIRANJA

U ovu tabelu se unose podaci o izvršenim isplatama za investicije u stalna sredstva u tijeku izvještajne godine, bez obzira na vrijeme kada je izvršena njihova izgradnja, izrada ili nabava. Pored isplate sredstava za nabavu novih i polovnih stalnih sredstava, obuhvatiti i stalna sredstva nabavljena putem financijskog lizinga, stalna sredstva izrađena u vlastitoj režiji, stalna sredstva nastala po osnovu prirasta osnovnog stada, dugogodišnjih zasada, vrijednost stalnih sredstava dobivenih bez naknade, putem kompenzacije, donacije i sl. Obuhvatiti isplate na ime otplata komercijalnih kredita u tijeku izvještajne godine, ali bez otplata financijskih kredita. U isplate za investicije uključuju se i kursne razlike koje su plaćene u izvještajnoj godini za investicije ostvarene u toj godini i ranije. Isplate je potrebno prikazati po izvorima sredstava.

Redni broj 1.1 – prikazati sve isplate iz **vlastitih** sredstava neposrednog investitora koje su izvršene sa vlastitog računa, kao i isplate na teret ostalih novčanih sredstava. To su prije svega sredstva vlastitog kapitala i amortizacije.

Redni broj 1.2 – prikazati udružena sredstva domaćih i stranih suinvestitora.

Redni broj 1.3 – prikazati ukupnu vrijednost iskorištenih financijskih kredita za nabavu stalnih sredstava u tijeku izvještajne godine, dobivenih od domaćih i stranih banaka ili drugih domaćih kreditora osim banaka.

Redni broj 1.4 – prikazati ukupnu nabavnu vrijednost stalnog sredstva kupljenog putem finansijskog lizinga-najma.

Redni broj 1.5 – prikazati korištena novčana sredstva dobivena namjenski iz proračuna, izvanproračunskih ili drugih fondova za nabavu stalnih sredstava sa ili bez obveze vraćanja.

Redni broj 1.6 – prikazati sve troškove koji su nastali kod izrade stalnog sredstva u vlastitoj režiji, stalna sredstva nastala po osnovu prirasta osnovnog stada, dugogodišnjih zasada, stalna sredstva dobivena bez naknade, putem kompenzacionih ugovora, kao donacija ili humanitarna pomoć. Ukoliko nije poznata vrijednost stalnog sredstva, potrebno je izvršiti njegovu procjenu.

U ovoj tabeli se ne prikazuju izdaci za dotacije i prijenos novčanih sredstava datih drugim pravnim osobama za financiranje investicija, isplate za nabavu zemljišta, ali treba prikazati troškove prijenosa vlasništva zemljišta koji obuhvataju troškove procjene zemljišta, advokata, posrednika, porez na promet nekretninama i sl.

Takođe, ne treba uključiti isplate za nabavu dragocjenosti, isplate za korištenje patenata, licenci i trgovačkih marki.

TABELA 2. VREMENSKA RAZGRANIČENJA IZMEĐU ISPLATA ZA INVESTICIJE I OSTVARENIH INVESTICIJA SA STANJEM KRAJEM GODINE

Podaci u ovoj tabeli treba da omoguće sagledavanje odnosa između izvršenih isplata za investicije u stalna sredstva u izvještajnoj godini i fizički ostvarenih investicija u istom periodu, uz vremensko razgraničenje na koje se te isplate, odnosno nabave odnose.

Na redni broj 2.1 Tabele 2., prenosi se iznos ukupno isplaćenih sredstava za investicije prikazan u Tabeli 1., redni broj 1. Ovaj iznos se raščlanjuje na 2.11 i 2.12.

Redni broj 2.11 – prikazati dio sredstava koji se odnosi na izvršene radove i nabave u tijeku izvještajne godine. U ovaj iznos treba uključiti i ukupnu nabavnu vrijednost stalnih sredstava nabavljenih putem financijskog lizinga.

Redni broj 2.12 – prikazati isplate za izvršene, a neplaćene radove iz ranijih godina i unaprijed plaćene investicije.

Redni broj 2.2. – prikazati podatke o investicijama u stalna sredstva koje su ostvarene, ali nisu plaćene u tijeku izvještajne godine.

Redni broj 2.3. – je zbir podataka pod rednim brojem 2.11 i 2.2 i predstavlja vrijednost ukupno ostvarenih investicija u tijeku izvještajne godine, bez obzira da li je i kada izvršena isplata. Taj podatak se prenosi u Tabelu 3., na redni broj 3.

TABELA 3. TEHNIČKA STRUKTURA OSTVARENIH INVESTICIJA U STALNA SREDSTVA

Podaci iz ove tabele daju detaljne informacije o tome u koje vrste stalnih sredstava su investiciona ulaganja izvršena.

Vrijednost investicije obuhvata:

- kupovinu (fizički stvorenih - plaćenih ili neplaćenih) novih ili polovnih vlastitih stalnih sredstava u izvještajnoj godini,
- modernizaciju, rekonstrukciju i adaptaciju već postojećih stalnih sredstava (smatra se kao investicija u nova stalna sredstva) bez obzira na to da li su radovi bili plaćeni ili ne u izvještajnoj godini,
- vlastitu izgradnju i dobivanje stalnih sredstava bez naknade, kompenzacijom i sl.,
- nabavnu vrijednost stalnih sredstava nabavljenih putem financijskog lizinga-najma,
- troškove prijenosa vlasništva zemljišta (troškovi procjene, posrednika, advokata, porez na promet nekretninama i sl.).

Bilježenje investicija

Investicije u stalna sredstva se bilježe u trenutku prijenosa vlasništva nad stalnim sredstvom na jedinicu koja će je koristiti u proizvodnji proizvoda ili usluga.

Investicije u stalna sredstva koja su nabavljena putem financijskog lizinga-najma se bilježe u momentu kada vlasnik dobiva sredstvo u posjed.

Investicije za vlastiti račun se bilježe u trenutku kada je proizvodnja nastala.

Vrednovanje investicija

Stalna sredstva se vrednuju po kupovnim cijenama uključujući troškove montaže i druge troškove prijenosa vlasništva kao i neodbitni porez na dodanu vrijednost.

Troškovi prijenosa vlasništva su troškovi koje snosi novi vlasnik, a odnose se na troškove nastale prilikom isporuke stalnog sredstva, kao što je plaćanje transporta, instalacije i sl., troškove advokata, procjenitelja, provizije posrednika i porez na prijenos vlasništva nad stalnim sredstvom.

Stalna sredstva proizvedena za sopstveni račun se vrednuju prema troškovima proizvodnje.

Prodaja stalnih sredstava se vrednuje po cijeni koja se dobije kada se od prodajne cijene odbiju svi troškovi prijenosa vlasništva koje snosi prodavač.

Grupisanje stalnih sredstava u Tabeli 3. izvršeno je u skladu sa međunarodno usvojenim klasifikacijama.

Redni broj 3. – predstavlja vrijednost ostvarenih investicija u stalna sredstva u izvještajnoj godini i jednak je rednom broju 2.3 Tabele 2.

Redni broj 3.11 – prikazati stambene zgrade kod kojih se najmanje polovina prostora koristi isključivo ili primarno za stanovanje (stanovi, starački domovi, studentski i đачki domovi, radnički domovi, domovi za napuštenu djecu, domovi za smještaj socijalnih slučajeva i hendikepiranih osoba, objekti za smještaj beskućnika).

Redni broj 3.23 – prikazati sva ulaganja koja su poduzeta da bi se dobile veće površine ili kvalitetnije zemljište. Tu spadaju sva ulaganja u preuzimanje zemlje od mora izgradnjom kanala, zidova ili brana; krčenje šuma, stijenja i sl., kako bi se omogućila uporaba zemljišta u proizvodnji po prvi put; isušivanje močvara ili navodnjavanje izgradnjom kanala, jarkova; prevencija od poplave ili erozije nastale djelovanjem mora ili rijeka, a što se postiže izgradnjom vodopada ili drugih prepreka koje sprečavaju poplavu.

Redni broj 3.3 – prikazati ukupnu vrijednost nabavljene domaće i uvozne opreme, strojeva i transportnih sredstava.

Redni broj 3.4 – od ukupne vrijednosti nabavljene opreme prikazane na 3.3 prikazati samo dio koji se odnosi na uvoznu opremu. Pod uvoznom opremom se podrazumijeva sva nova oprema inozemnog podrijetla, polovna

oprema prvi put uvezena ili ako je ova oprema nabavljena da bi se koristila po prvi put. U svakoj daljoj preprodaji ova oprema se smatra domaćom polovnom opremom.

Redni broj 3.51 – prikazati vrijednost nabavljenog stočnog fonda (rasplodna i radna stoka) kao i vrijednost mladog stočnog fonda proizvedenog za vlastiti račun. Ne obuhvata se vrijednost stoke nabavljene za tov i klanje.

Redni broj 3.52 – prikazati vrijednost podignutih plantaža, voćnjaka, kao i mladog drveća proizvedenog za vlastiti račun.

Redni broj 3.61 – prikazati ulaganja u sistematski stvaralački rad na usvajanju novog i povećanja postojećeg fonda znanja u svim oblastima društva, kao i njegovu praktičnu primjenu (otkrivanje novih i unaprijeđivanje postojećih proizvoda, razvoj novih ili efikasnijih procesa proizvodnje i sl.), osim ulaganja u rudarska i mineralna istraživanja.

Redni broj 3.62 – prikazati troškove probnih bušenja i iskopavanja kao i sve troškove koji su nastali pri stvaranju uslova za izvođenje takvih radova, npr. transportni troškovi. Za obavljanje ovih radova se mogu angažirati specijalizovana poduzeća, a mogu se obaviti i za vlastiti račun.

Redni broj 3.63 – prikazati vrijednost računarskih programa, stvaranje računarskih baza podataka i sl., koje pravna osoba namjerava koristiti duže od jedne godine, bez obzira da li su kupljeni na tržištu ili su proizvedeni u vlastitoj režiji. Softveri se sastoje od kompjuterskih programa, procedura i odgovarajuće dokumentacije koja uključuje i sistemski i aplikativni softver. Baze podataka sastoje se od podataka u okviru fajlova (datoteka) organiziranih na način da se omogući efikasan pristup i uporaba podataka.

Redni broj 3.64 – prikazati sredstva koja su utrošena za nabavu originalnih filmova, zvučnih zapisa, rukopisa, traka i sl., na kojima su zabilježene dramske predstave, radio i televizijski programi, muzičke predstave, sportski događaji itd.

Redni broj 3.65 – prikazati troškove izrade različitih studija, projekata, elaborata i sl.

Redni broj 3.7 – treba prikazati troškove koje je novi vlasnik imao kod kupovine zemljišta, kao što su usluge advokatima, procjeniteljima, posrednicima, porez na promet nekretnina i sl. bez vrijednosti samog zemljišta.

Redni broj 3.8 – prikazati nabavu plemenitih metala i dragog kamenja, starina i umjetničkih predmeta kao što su slike, skulpture; nakit izrađen od plemenitih metala i dragog kamenja, vrijedne kolekcije i sl.

Redni broj 3.9 – prikazati troškove plaćene za korištenje patenata, licenci (osim licenci za softvere) i trgovačkih marki.

Redni broj 3.10 – prikazati samo stvarnu vrijednost zemljišta, bez bilo kojih troškova koji su nastali transakcijom zemljišta. Financijski najam zemljišta se ne prikazuje.

Redni brojevi 3.8, 3.9 i 3.10 se ne uključuju u vrijednost ostvarenih investicija na rednom broju 3.

Stupac 3. – Ukupno – prikazati zbir stupca 4. (Nova stalna sredstva) i stupca 5. (Polovna stalna sredstva).

Stupac 4. – Nova stalna sredstva – prikazati investicije u nova stalna sredstva, rekonstrukciju i zamjenu postojećih stalnih sredstava, stalna sredstva nabavljena putem financijskog lizinga-najma i polovna stalna sredstva uvezena iz inozemstva prvi put, ili ako ste njen prvi korisnik.

Stupac 5. – Polovna stalna sredstva – prikazati sva polovna stalna sredstva nabavljena u zemlji bez obzira na njihovo podrijetlo. (Vidjeti objašnjenje uz redni broj 3.4).

Stupac 6. – Dezinvesticija/Prodaja – prikazati vrijednost stalnih sredstava koja su prodana, data u razmjenu (trampu), ili kao kapitalni transfer u naturi.

Prodaja stalnog sredstva se vrednuje po cijeni iz kupoprodajnog ugovora po odobitku svih troškova prijenosa vlasništva koje snosi prodavac.

TABELA 4. INVESTICIJE U NOVA STALNA SREDSTVA PO NAMJENI ULAGANJA I TERITORIJI

Investicije u **nova stalna sredstva** iz Tabele 3., redni broj 3., stupac 4. prenose se u Tabelu 4., **redni broj 4.1** stupac Ukupno. Prema karakteru izgradnje investicije treba razvrstati na:

- **Investicije u izgradnju novih kapaciteta (redni broj 4.11)** su ulaganja u izgradnju novih samostalnih jedinica, pogona, puteva, kojih ranije nije bilo ili su imali drugačiju namjenu. Kao novi kapacitet se smatra sljedeće: cjelokupan objekat kao ekonomska cjelina (kao građevinski dio, oprema, instalacije, montaža i drugo), a predviđena je investicionim programom; dio objekta kao ekonomsko tehnička cjelina (gradnja se izvodi po investicionom programu po fazama), koji nakon dogradnje djeluje kao proizvodna cjelina; nastavak gradnje ili opremanje ranije obustavljenih investicija; ulaganja u dugogodišnje zasade; osnovno stado; gradnju ili kupovinu brodova, letilica; ulaganja u nove saobraćajnice i sl.
- **Investicije u rekonstrukciju, modernizaciju, dogradnju i proširenje (redni broj 4.12)** su ulaganja u postojeće kapacitete radi povećanja obima proizvodnje ili usluga ili radi promjene tehnologije i tehnike u proizvodnji; proširenje ili preuređenje već postojećeg objekta, opreme, uređaja i građevina ili nabava novih stalnih sredstava u okviru postojeće radne jedinice.

- **Investicije u održavanje razine postojećih kapaciteta** na istoj razini (**redni broj 4.13**) su ulaganja radi zamjene zastarjelih ili istrošenih stalnih sredstava, intenziviranja ili racionalizacije proizvodnje, ali ne da bi širili raspoložive kapacitete ili bitno mijenjali sadašnju tehnologiju proizvodnje.

Redni broj 4.0 – od ukupnih investicija u **nova stalna sredstva** prikazati dio koji se odnosi na investicije za zaštitu životne sredine. Ovdje spadaju: uređaji, filteri, mjerni sistemi, koji služe za neutralizaciju, prečišćavanje i kontrolu gasova, vazduha i vode; uređaji za prečišćavanje, uklanjanje i reciklažu čvrstih otpadaka; uređaji za zaštitu od buke, vibracija, izgradnja deponija, rekultiviranje zemljišta, pošumljavanje goleti, objekti za zaštitu od erozije i poplava i sl.

Tehničku strukturu ostvarenih investicija u **nova stalna sredstva** treba prikazati na rednim brojevima:

- stambene zgrade i prostori za stanovanje **4.14**, (prenijeti iznos sa 3.11)
- ostali građevinski radovi **4.15**, (prenijeti iznos sa 3.2)
- strojevi, oprema i transportna sredstva **4.16**, (prenijeti iznos sa 3.3)
- biološka sredstva **4.17**, (prenijeti iznos sa 3.5)
- nematerijalna stalna sredstva **4.18**, (prenijeti iznos sa 3.6)
- troškovi prijenosa vlasništva zemljišta **4.19**, (prenijeti iznos sa 3.7)

Redni broj 4.2 – prikazati iznos aktiviranih investicija (stavljenih u uporabu) u izvještajnoj godini.

Redni broj 4.3 – prikazati stanje investicija u tijeku (u pripremi) krajem izvještajne godine.

Zavisno od organizacione strukture izvještajne jedinice i lokacije investicionih objekata, pri razvrstavanju podataka u ovoj tabeli po djelatnostima i općinama, postupa se na jedan od sljedećih načina:

- Ukoliko je investirano samo u **jednu djelatnost**, koja je istovremeno i osnovna djelatnost pravne osobe, na području **jedne općine**, koja je i sjedište pravne osobe, unijeti podatke samo u **stupac 3. (ukupno) Tabele 4.**
- Ukoliko je investirano u **više različitih djelatnosti** na području **jedne općine**, koja je i sjedište pravne osobe, pored stupca 3. (ukupno) treba popuniti i stupce 4, 5, 6..., odnosno onoliko stupaca u koliko djelatnosti je investirano. U stupac 3. (ukupno) upisuje se zbir svih podataka, a zaglavlje stupca treba da ostane prazno. U zaglavlja ostalih stupaca treba unijeti nazive djelatnosti u koje je investicija namijenjena i ime općine.
- Ukoliko je investirano u **jednu djelatnost**, koja je istovremeno i osnovna djelatnost pravne osobe, ali na teritoriji **više različitih općina**, upravo tako treba popuniti i više stupaca. Stupac 3. (ukupno) sadrži zbir podataka po općinama. Zaglavlje ovog stupca treba da ostane prazno. U zaglavlja narednih stupaca treba unijeti djelatnosti u koje je investicija namijenjena i imena odgovarajućih općina, gdje se investicije nalaze.
- Ukoliko je investirano u **više različitih djelatnosti** na području **dvije ili više općina**, treba popuniti poseban stupac za svaku djelatnost na području prve općine, a zatim za svaku djelatnost na području druge općine itd. U stupac 3. (ukupno) upisuje se zbir podataka po djelatnostima i općinama iz stupaca 4, 5, 6... itd. Zaglavlje stupca 3. (ukupno) ostaje prazno.
- Ukoliko se putem različitih organa uprave (državnih, republičkih, federalnih, kantonalnih ili općinskih) vrši investiranje u infrastrukturu ili druge slične namjene (škole, bolnice, ambulante, puteve, mostove, stanove) potrebno je u zaglavljima stupaca opisno navesti namjenu investicije i općinu gdje se objekat nalazi. Investicije za sopstvene namjene prikazati u posebnom stupcu Tabele 4.
- Ukoliko domaće pravne osobe vrše ulaganja u inozemstvu takve investicije treba prikazati u zasebnom stupcu uz navođenje djelatnosti i napomenu da je ulaganje izvršeno u inozemstvu (u zaglavlju stupca gdje se unosi naziv općine).